بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ހުލާސާ

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2015/HC-A/223
- އިސްތިއުނާފު ކުރިފަރާތް:

* ނަން: މުޙައްމަދު ޔޫސުފް މޫސާ
* އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު: A050821
* ދާއިމީ އެޑްރެސް: މއ.ސިސިލްފަރު/ ކ.މާލެ
* މިހާރުގެ އެޑްރެސް: މއ.ސިސިލްފަރު/ ކ.މާލެ

- އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތް:

* ނަން: އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
* އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު: -
* ދާއިމީ އެޑްރެސް: -

- ރަޖިސްޓްރީކުރެވުނު ތާރީޚް: 21 ޝަޢުބާން 1436
08 ޖޫން 2015
- ނިމުނު ތާރީޚް 07 ޖުމާދަލްއާޚިރާ 1437
16 މާރިޗު 2016

- އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 13/H6C/2014
- ޤަޟިއްޔާގެ ބާވަތް: އެހެނިހެން މަދަނީ މައްސަލަ
- ނިންމި ކޯޓު: ކާފުއަތޮޅު ހިންމަފުށި މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު

* ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް: 17 މާރިޗު 2014
* ނިމުނު ތާރީޚް: 14 ސެޕްޓެމްބަރު 2014

- ފަނޑިޔާރު: ޢަލީ ސަމީރު، އިސްފަނޑިޔާރު: ޢަބްދުﷲ ދީދީ، ފަނޑިޔާރު: ޢަބްދުﷲ ޙަމީދު،

- **ދަޢުވާގެ ޚުލާޞާ:**

މިއީ، މާލެއަތޮޅު ހިންމަފުށި މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 13/H6C/2014 ޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވާގޮތް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާއެއްގޮތް ނުވާކަމަށްބުނެ އެޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކޮށްދިނުން އެދި މއ.ސިސިލްފަރު/ ކ.މާލެ މުޙައްމަދު ޙުސައިން މޫސާގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން ބެލެވިފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ.

މިޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވާ ފަރާތަކީ އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހެވެ.

- **ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތައް:**

01- މާލެއަތޮޅު ހިންމަފުށި މެޖިސްޓްރޭޓްކޯޓުގެ ނަންބަރު 13/H6C/2014 ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓަށް ބެލިއިރު، އެޤަޟިއްޔާއަކީ، މއ.ސިސިލްފަރު މުޙައްމަދު ޙުސައިން ކ.ހިންމަފުށިން ކުއްޔަށް ހިފައިގެން އުޅޭ ބިމުގެ ކައުންސިލް އިދާރާއިން ނަގައިގެން އެކަން މަނާކޮށްދިނުން އެދި ހުށަހެޅުމުން ބެލެވުނު މައްސަލައެއްކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި،

އެޤަޟިއްޔާގައި ޙުކުމްކުރައްވާފައިވަނީ "މައްސަލާ ހުށަހެޅިފަރާތުން 14-09-2014 ވަނަ ދުވަހުގެ 10:00 ގައި މިކޯޓަށް ހާޒިރުވުމަށް އަންގާ ހާޒިރުނުވުމާއި [illegible] 31 ޑިސެމްބަރު 2013 ވަނަ [illegible] އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަނާއި، މުޙައްމަދު ޙުސައިން މޫސާއާއި ދެމެދުގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތު ހަމަވުމުން އޭގެ އިތުރަށް [illegible] މުޙައްމަދު މޫސާ ދެމެދުގައި ހެދި އެއްބަސްވުމެއްގެ ދަށުން މިބިން ނަގައިގެން އުޅުނުކަން ފާހަގަކުރެވޭ [illegible] 145 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހިންމަފުށި ކައުންސިލުން އެގްރީމެންޓް ޤަބޫލު ނުކުރާތީ ބާޠިލުކޮށްފައިވާ [illegible] ބާޠިލުކުރެވިފައެވެ". މިފަދައިންނެވެ.

02- މާލެއަތޮޅު ހިންމަފުށި މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 13/H6C/2014 ޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވާގޮތް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ އެއްގޮތް ނުވާކަމަށްބުނެ އެޤަޟިއްޔާ

އިސްތިއުނާފުކޮށްދިނުން އެދި މއ.ސިސިލްފަރު މުޙައްމަދު ޔޫސުފް މޫސާގެ ފަރާތުން 02 (ދޭއް) ނުކުތާއެއް ހުށަހަޅާ އެނުކުތާތަކާމެދު ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަދައްކާފައިވެއެވެ. މިގޮތުން ހުށަހެޅި:

- ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ، މައްސަލަ ހިނގާ ނިންމުމުގައި ދިވެހި ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާއާ އަދި "ކޯޓަށް މީހުން ހާޒިރުކުރުމުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭގޮތުގެ ޤަވާއިދު"ގެ 28 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް މައްސަލަ ނިންމަވާފައިވުން ކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

- ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ، މައްސަލަ ނިންމުމުގައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 7/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތަކުގެ ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 145 ވަނަ މާއްދާގައި 7 އޮގަސްޓު 2008 އިން ފެށިގެން މިޤާނޫނު ވުޖޫދުވުމާއި ދުވަހު ހިނގައިވާ އެއްބަސްވުންތައް ދެމިއޮންނާނީ ކައުންސިލަކުން އެފަދަ އެއްބަސްވުމެއް ބަލައިގަތުމަކުން ނިންމާފައިވާނަމަ ކަމަށް އެޤާނޫނުގައި ބުނެފައިވާއިރު މިޤާނޫނުގެ ދަށުން އަލަށް އިންތިޚާބުވި ކައުންސިލުން މިބޮޑުގެ ކުރި ބަލައިގެންފައިވާނަމަ ކައުންސިލުން މިއެއްބަސްވުން ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއް ކަމަށްވާއިރު، މިނިންމުމަށް ރިޢާޔަތްނުކޮށް މައްސަލަ ނިންމަވާފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

-03 މާފުއަދު ހިންނަވަރު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 13/H6C/2014

ޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވާގޮތް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ އެއްގޮތް ނޫންކަމަށްބުނެ އެފަރާތުން އިސްތިއުނާފުކޮށްދިނުން އެދި މއ.ސިސިލްފަރު މުޙައްމަދު ޔޫސުފް މޫސާގެ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކާ، އެނުކުތާތަކާ ގުޅޭގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކާއި، މައްސަލައާއި ގުޅުންހުރި ލިޔެކިޔުންތަކާއި ބަލާއިރު އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

(ހ) ފުރަތަމަ ކަމަކީ، އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ މާފުއަދު ހިންނަވަރު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 13/H6C/2014 ޤަޟިއްޔާއަކީ މުއްސުރު ދިވެހި ސަރުކާރާއި ދެމެދު 17 ޖޫން 2010 ގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ފައިސާ ދޭންޖެހޭ މަސައްކަތް ކުރުމަށްޓަކައި ހިންގުމުން ބޭރު ކުރިއަށް ހިނގައިދިޔަ އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތު ހަމަވުމުން އެހެން ފަހުން

ކުއްޔަށް ދިނުމަށް ދިވެހި ސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި އިޢުލާންކޮށްފައިވާތީ، މިއިޢުލާން ބާޠިލުކޮށްދެއްވައި، ދަފުތަރުގެ ދަށުގައި ފެނިފައިވާ އެއްބަސްވުމާއި ބަދަލުކުރާކަމަށް ގާތުއަތުގެ ހިނގަމުދީ ކައުންސިލުގެ މައްޗަށް އަންގަވައި އަމުރުކޮށްދެއްވުމާއި، އެއްބަސްވުމުގައިވާގޮތަށް ބިން ވަކިކުރުމަށް އުސޫލު ކަނޑައަޅައިދިނުން އެދި މާލޭއަތޮޅު ހިންމަފުށި ކައުންސިލުގެ އިދާރާގެ މައްޗަށް މއ.ސުސިލްފަރު މުޙައްމަދު ޝުކޫރު މޫސާ ދަލާ އުފެދުމުން ބެލުމުން މައްސަލައެއްކަން އެނގޭއިރު، މިމައްސަލަ ނިންމުމި ގޮތުގެ ރިޢާޔަތް ބެލުމުން މިމައްސަލައިގައި ނިންމާފައިވާ މައްސަލަ ހުށަހަޅާ މުޙައްމަދު ޝުކޫރު މޫސާއަށް ކުރިން ކަނޑައެޅު ކޯޓުން ބަސްދެކެވިފައިވާތީ، ލާމަރުކަޒީ ޤާނޫނުގެ 145 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހިންމަފުށި ކައުންސިލުން އެގްރީމެންޓް ބާޠިލުކުރުމުގެ ބާރުލިބިފައިވާ އެގްރީމެންޓް ކަމަށް މިމައްސަލައިގައި ކޯޓުން ގަބޫލުކުރާ އަދި ބާޠިލުކޮށް އެދިފައިވާކަން އެނގޭތީއެވެ.

(ރ) ދެވަނަކަމަކީ، އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ މާލޭއަތޮޅު ހިންމަފުށި ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 13/H6C/2014 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓް ބަލައިލުމުން، އެރިޕޯޓުގައި މާލެ އަތޮޅު ހިންމަފުށި ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުން ނިންމަވާފައިވާ ނިންމުމަށް ބަލައިލުމުން، މިމައްސަލައިގެ ދަޢުވާލިބުނު ބާޠިލުކުރުމުގެ އިތުރުން މައްސަލައިގެ މަޤްޞޫދުގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ އެގްރީމެންޓަކީ ބާޠިލުވެފައިވާ އެގްރީމެންޓެއްކަމަށް ކަނޑައަޅައިފައިވާކަމާއި، އެހެންނަމަވެސް މިނިސްޓްރީން ވާސިލު ސަބަބުތަކެއް ޝަރީޢަތަށް ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގައި ބަޔާންކުރާ ނުކުތާތަކާއި، މިދެ އިތުރުން މައްސަލައިގެ ދަޢުވާލިބުނު ފަރާތަށް މައްސަލައާ ގުޅޭ ހުރި އެއްވެސް ލިޔުމެއް ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓުގައި ނުހިމެނޭ، މައްސަލައިގައި ދަޢުވާކުރާ ފަރާތާ ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވެވިފައިވާ އެއްބަސްވުމަށް މަސްއޫލިއްޔަތު ހުރި އެގްރީމެންޓުގެ ބަޔާންތައް އެނގެން ނެތުމުން، މިމައްސަލައިގައި ދަޢުވާލިބުނު ފަރާތުން ވަކިގޮތަކަށް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުން އެގްރީމެންޓް ބާޠިލުކުރުމުގެ އެކަން ނިންމީއެވެ.

(ބ) ތިންވަނަކަމަކީ، ޖިނާއީ މައްސަލައަށް ފިޔަވައި އެހެނިހެން މައްސަލަތަކުގައި، ކޯޓުން ހުކުމެއްގައިވާ މައްސަލައަކާ ގުޅިގެން ކޯޓަށް ބާރުއެޅުމުގެ އަމުރު ގެއްލުމުގައި، މަތީ ބަޔާންކުރާ އަމުރުގެ ވާރިސުންނަށް ގުޅޭ ޝަރީޢަތުގައި ފާހަގަކުރެވޭ ތަފާތު ކޯޓުން ބާރުގެއްލުމުގެ އަމުރުނެރުނު މައްސަލަތަކުގައި ކޯޓުން މިހެން ބާޠިލުކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ ޤަވާއިދުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި

ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، އެމާއްދާގެ (1) ގައި ވަނީ، މައްސަލައިގައި ދަޢުވާ ލިބުނު ފަރާތުން ވަކިގޮތަކަށް ކޯޓުން ޢަމަލުކޮށްދިނުމަށް އެދި ހުށަހަޅާފައި ނުވާނަމަ، އެމައްސަލައެއް ބާޠިލުކުރުން މިފަދައިންކަމާއި، އެމާއްދާގެ (2) ގައި ވަނީ، މައްސަލައިގައި ދަޢުވާ ލިބުނު ފަރާތުން ވަކިގޮތަކަށް ކޯޓުން ޢަމަލުކޮށްދިނުމަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވާނަމަ، ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ހުއްޖަތާއި ޤަޟިއްޔާގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށް މައްސަލަ ނިންމުން އަދި އެމާއްދާގެ (3) ގައިވަނީ، ޤާނޫނުލްއުޤޫބާތުގެ 88 ގެ (ރ) ގެ ދަށުން އެދިގެން ޖޫރިމަނާކުރުމުގެ އަދަބު ކަނޑައެޅުމާއެކު މައްސަލަ ބާޠިލުކުރުން މިފަދައިންކަމާއި، މިމައްސަލައިގެ ކޯޓު ބާޠިލުކުރިއިރު، ކާފުއަތޮޅު ހިންމަފުށި މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން މިމައްސަލަ ނިންމާފައިވަނީ އެމާއްދާގެ ކޮން ނަންބަރެއްގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށްގެންކަން އެނގެން ނެތުމުން، މައްސަލައިގެ މައްސޫދުއިގެ ގޮތެއް ކަނޑައަޅައިދޭނަމަ އެކަން ކުރަންޖެހޭ ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ހުރި ދަލީލުތަކާއި ކޮބައިކަން ބަލައި އެކަންކަން ވަޒަންކުރުމަށްފަހުގައިކަން އެނގޭކަމާއި، އެހެންނަމަވެސް މިމައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓަށް ބެލުމުން އިސްތިއުނާފުކުރުން ފަރާތުން އެއްފަދަ ކަމެއް ޤާނޫނީގޮތުގައި ނުކުތުމުގެ އިތުރުން މައްސަލައިގައި ހުށަހެޅުން ދިޔުންތަކާ ކޮބައިކަން ބަލައި މިމައްސަލައިގެ ކޯޓު ބާޠިލުކުރާން މިމައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތުގައި ވަކި ނިންމުމެއް ކާފުއަތޮޅު ހިންމަފުށި މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ، "ކޯޓަށް މީހުން ޙާޟިރުކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ ޤަވާޢިދު"ގެ 29 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިޖުރާއަތުތަކާއި އެއްގޮތަށްކަމަށް ބެލެވެން ނެތްކަމެވެ.

ވީމާ، އިސްވެދިޔަ ސަބަބުތައް އެފަދައިން ހުރުމުން މިމައްސަލަބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުން އެއްބަސްވެ، ކާފުއަތޮޅު ހިންމަފުށި މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 13/H6C/2014 ޤަޟިއްޔާގައި އެކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުން ބަލާއިރު އެމާއްދާއިން ސަބަބުތަކުގެ އެނގޭގޮތަށް ބަޔާންކޮށްފައިނުވުމާއި، އެމައްސަލައިގައި ހުށަހެޅުން ދަޢުވާފުޅު އެކޯޓުން ބާޠިލުކޮށްފައިވަނީ، ކޯޓަށް މީހުން ޙާޟިރުކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ ޤަވާޢިދު"ގެ 29 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިޖުރާއަތުތަކާއި އެއްގޮތަށްކަން އެނގެން ނެތުމުން، އެޤަޟިއްޔާގައި އެކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުން ބާޠިލުކުރަންނިންމީމެވެ.

- **ޙުކުމް**

ދެންފަހު، އިސްވެ ބަޔާންވެދިޔަ ސަބަބުތައް އެކަތައިން ހުރުމުން، މާލެއަތޮޅު ހިންމަފުށީ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 13/H6C/2014 ޤަޟިއްޔާގައި ކޮށްފައިވާ ތުހުމަތަކީ "ކޯޓަށް މީހުން ހާޟިރުކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ ޤަވާޢިދު" ގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އިޖުރާއާތާ ހިލާފަށް ކޮށްފައިވާ ޙުކުމެއްކަމަށް މިމައްސަލަ ބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންނަށް އިއްތިފާޤުވެވަޑައިގަތުމާ، މާލެއަތޮޅު ހިންމަފުށީ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 13/H6C/2014 ޤަޟިއްޔާގައި ނިންމަވާފައިވާ ނިންމުން ބާތިލުކޮށް، މިމައްސަލަ މުރާޖަޢާކުރުމަށް ދުސްތޫރުގެ ފަރާތުން އަލުން އެކޯޓަށް ހުށަހަޅައިދިނަމަ، މިމައްސަލައަކީ މިމައްސަލައިގެ މަސްއޫލާއި ގުޅޭ ފައިސާވާފައިނުވާ ބުނެވިދާނެ ކުރަން ޤާނޫނީ މައްސަލަ އެއްކުރުމުގައި ކަނޑައަޅައި އެގޮތުގެ މަތިން މިމައްސަލައިގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.